

RYNEK 7

LUTY 2022 | NR · 02 · (207) | ISSN 1642-9869

MARZENA ROGOZIŃSKA

**UCHWYCIĆ WARKOCZE
KOMET**

19.02.
—25.03.2022

wystawy:

Be a Lady
Magda Kieszniowska
kurator: Paweł Wątroba

Gyburstag
Karolina Konopka
kurator: Agata Cukierska

wstęp:

bilet ulgowy – 1 zł

bilet normalny – 2 zł

KRONIKA

Rynek 26, 41-902 Bytom

www.kronika.org.pl

[www.fb.com/cswkronika](https://www.facebook.com/cswkronika)

W TYM NUMERZE...

- 03 WSTĘP/ **FERIE W MIEŚCIE**
- 04 ROZMOWA RYNKU/ **UCHWYCIĆ WARKOCZE KOMET**
- 11 ZIELONY BYTOM/ **5 PYTAŃ O TERENY PO „VERONIE”**
- 12 HISTORYCZNY BYTOM/ **FEDRUJE JUŻ OD 115 LAT. HISTORIA KWK „BOBREK”**
- 14 POZARZĄDOWY BYTOM/ **KURS DLA AKTYWNYCH OBYWATELI**
- 16 WYJĄTKOWE MIEJSCE/ **BISTRO KRAUZA**
- 18 DZIEJE SIĘ W BYTOMIU/ **REPERTUAR**

FERIE W MIEŚCIE

Kto jeszcze nie wie, gdzie ruszyć w ferie po zabawę i wiedzę, oto garść inspiracji. Jak zwykle szereg zajęć przygotował Becek, wśród nich eksperymenty chemiczne, warsztaty wokalne i taneczne z gwiazdami, zajęcia z tworzenia scenografii. Do sal kinowych zaprasza najmłodszych BCKino. Do oswajania się ze sceną teatru tańca podczas cyklu warsztatów dla różnych grup wiekowych zachęca Teatr Rozbark. Dla tych, którzy chcieliby spędzić ferie w historycznych wnętrzach Pałac w Miechowicach przygotował cykl zajęć teatralnych, filmowych i plastycznych, a także pokazy i spektakle. Z kolei w Muzeum Górnośląskim dzieci wyruszą w podróż w czasie – do prehistorii, spotkają dawno wymarłe zwierzęta i dowiedzą się, jacy krewni niektórych z nich żyją dziś obok nas. Ferie bez ślizgawki będą stracone – Lodowisko im. Braci Nikodemowiczów zaprasza niemal codziennie, na miejscu działa wypożyczalnia łyżew. Aktywność zapewni także Centrum Sportów Wspinaczkowych i Siłowych Skarpa, gdzie na specjalne ścianki wspinają się już przedszkolaki.

Drodzy Czytelnicy,

W tym numerze „Rynku 7” zaprosimy Państwa w podróż 800 metrów pod ziemię i miliardy kilometrów nad Ziemię. W lutowym numerze magazynu rozmawiamy z Marzeną Rogozińską, bytomską astrofotografką – autorką fotografii bolidu wykonanej w czasie Nocy Perseidów, za którą fotografa została wyróżniona przez NASA. Zgłębiamy też historię Kopalni Węgla Kamiennego „Bobrek-Piekary” Ruch Bobrek, która kiedyś nosiła imię hrabiny Joanny, na cześć Joanny von Schaffgotsch, spadkobierczyni potężnej fortuny Karola Goduli. Zaprosimy Państwa także na spacer do stolarzowickim lesie, po obszarze, który niedawno uzyskał status użytku ekologicznego. 15-hektarowy teren po byłej kopalni „Verona” to obszar cenny przyrodniczo, na którym po zakończeniu wydobywania galmanu, zaszły niezwykle procesy spontanicznej regeneracji terenu zniszczonego przez działalność górnictwa rud metali nieżelaznych.

Życzymy przyjemnej lektury!
Małgorzata Węgiel-Wnuk
redaktor naczelna

RYNEK 7

Nakład: 3000 szt. | Wydawca: Urząd Miejski w Bytomiu, ul. Parkowa 2, 41-902 Bytom | Redakcja: Biuro Promocji Bytomia, Rynek 7, 41-902 Bytom, promo@um.bytom.pl | Redaktor naczelna: Małgorzata Węgiel-Wnuk | Redaktor prowadząca: Katarzyna Mołdawa | Skład: Krzysztof Więckowski | Zespół redakcyjny: Tomasz Sanecki, Hubert Klimek | Druk: Mikopol, ul. Nałkowskiej 51, 41-922 Radzionków
Zdjęcie na okładce: Hubert Klimek. Numer zamknięto: 14.02.2022 r.
Wydawca nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń. Redakcja nie zwraca materiałów oraz zastrzega sobie prawo do ich redagowania i skracania.

Marzena Rogozińska, astrofotografka z duszą podróżniczki. Autorka jednej z dwunastu polskich fotografii wyróżnionych przez NASA od 1995 r. Na co dzień pedagog w Szkole Podstawowej nr 45 oraz Ogólnokształcącej Szkole Baletowej w Bytomiu

UCHWYCIĆ WARKOCZE KOMET

Za pozornie statycznym nocnym niebem kryje się niebywała dynamika: gwiazd rodzących się w obłokach pyłu, przelotów nieprzewidywalnych komet czy gigantycznych wybuchów plazmy. W głąb Wszechświata – uzbrojona w teleskop i aparat – zagląda Marzena Rogozińska, która za zdjęcie szybkiego meteoru została wyróżniona przez NASA. Fotony wyemitowane z odległych o tysiące lat świetlnych ciał niebieskich, zebrane przez matrycę aparatu pani Marzeny, tworzą zjawiskowe obrazy. O tym, jak powstają, rozmawiamy z bytomską astrofotografką.

Tekst: Katarzyna Mołdawa/ Zdjęcia: Marzena Rogozińska

Kiedy obserwuję Pani aktywność w mediach społecznościowych, podobnie zresztą jak robi to tysiące innych osób, widzę, jak Pani pasja się rozwija. Bierze Pani udział w wieloosobowych projektach, urozmaica tematykę np. o obrazach islandzkiej zorzy czy kosmosu widzianego z wyspy La Palma – mekki astrofotografów. Pani prace regularnie ukazują się w prestiżowych wydawnictwach. A astrofotografią zajmuje się Pani od niedawna. Jakie drogi

doprowadziły Panią do tej pasji?

Astrofotografią pasjonuję się od półtora roku, natomiast astronomią interesuję się od lat. A fotografowaniem nocnego nieba zajęłam się z powodu pandemii. Wcześniej dużo podróżowałam, a kiedy to przestało być możliwe, pojawił się pomysł na zupełnie nowy rodzaj hobby. Na pierwszy wyjazd po zdjęcia nocnego nieba wybrałam się zupełnie nieprzygotowana, jedynie ze smartfonem. Miałam wtedy okazję pierwszy raz

na żywo obserwować rój meteorów kwietniowych Lirydów. To było fascynujące, zdecydowałam, że tym chcę się zajmować pozazawodowo.

Co na nocnym niebie najbardziej Panią interesuje? Na co astrofotografowie najczęściej nakierowują obiektywy?

Astrofotografia jest tak niezwykła jak kosmos, jest czymś zupełnie nieodkrytym. Każda kolejna noc, którą spędzam w terenie, każda kolejna sesja, to dla mnie coś nowego. Niektóre zjawiska pojawiające się na niebie są bardzo rzadkie. O ile mgławice, galaktyki, gromady gwiazd można obserwować codziennie, o tyle przeloty komet, zaćmienia Słońca czy Księżyca są wyjątkowe. Latem 2020 roku miałam okazję pierwszy raz obserwować i ujmować w kadry wśród pięknych krajobrazów kometę Neowise, która pojawiła się na naszym niebie. A pod koniec zeszłego roku mogłam śledzić kometę Leonard. Jednej nocy uchwyciłam ją w okolicy konstelacji Psy Gończe, innej w pobliżu pięknej gromady kulistej M3. Komety do nas nie wra-

cają lub wracają bardzo rzadko co kilkatysięcy lat, to była jedyna okazja, by je sfotografować. Podobnie jest z zaćmieniami Słońca czy Księżyca, które fascynują nas astrofotografów, ale także osoby, które zupełnie nie zajmują się tym tematem.

LATEM 2020 ROKU MIAŁAM OKAZJĘ PIERWSZY RAZ OBSERWOWAĆ I UJMOWAĆ W KADRY WŚRÓD PIĘKNYCH KRAJOBRAZÓW KOMETĘ NEOWISE, A POD KONIEC ZESZŁEGO ROKU MOGŁAM ŚLEDZIĆ KOMETĘ LEONARD. JEDNEJ NOCY UCHWYCIŁAM JĄ W OKOLICY KONSTELACJI PSY GOŃCZE, INNEJ W POBLIŻU PIĘKNEJ GROMADY KULISTEJ M3. KOMETY DO NAS NIE WRACAJĄ, TO BYŁA JEDYNA OKAZJA, BY JE SFOTOGRAFOWAĆ.

Z jakich miejsc Pani fotografuje? Wybór nie jest taki prosty, bo świetlna łuna nad miastami uniemożliwia obserwację. Jestem też ciekawa, jak wygląda ekwipunek, który Pani zabiera ze sobą?

To, jak przygotowuję się do sesji, zależy od fotograficznych planów. Jeśli chcę wykonać sesję krajobrazową, to wcześniej wyszukuję odpowiednio interesujący plener, na przykład w górach. Przeglądam fora internetowe grup astrofotograficznych, na których dzielimy się informacjami na ten temat. Natomiast kiedy planuję fotografować

obiekty głębokiego nieba, położone daleko poza Układem Słonecznym, wówczas szukam po prostu szerokiego pola, zwykle to po prostu pole rolne czy łąki, z odkrytym horyzontem, gdzie nie przeszkad-

dzają drzewa, las czy zarośla. To często miejsca oddalone od siedzib ludzkich, z widokiem na ciemne niebo. Oczywiście wcześniej dokładnie sprawdzam prognozę pogody. Często zdarza się, że przemierzam dziesiątki czy setki kilometrów właśnie po to, by mieć pewność, że przez kilka godzin w danym miejscu będzie bezchmurnie. Na sesję głębokiego nieba zabieram teleskop z odpowiednim wyposażeniem, czyli astrokamerą albo aparatem. To wszystko zawieszone jest na tak zwanym montażu paralaktycznym, który sprawia, że mój teleskop podąża za pozornym ruchem gwiazd, dzięki czemu na zdjęciu nie są one przecinakami. Natomiast na sesję krajobrazową zabieram mniejszy sprzęt. Zamiast teleskopu – obiektywy szerokokątne, które dają dość szeroki kadr i dzięki którym mogę uchwycić Drogę Mleczną w pięknym krajobrazie górskim czy leśnym, z jeziorami, łąkami.

Jak w praktyce wygląda taka nocna sesja? Czy jest Pani skupiona na ustawianiu sprzętu, czy znajduje Pani czas na spoglądanie w gwiazdy i rozmyślanie?

To takie dwa w jednym. Kiedy już jestem na miejscu, z którego będę fotografować, ustawiam sprzęt tak, by automatycznie zbierał zaplanowany materiał. Kiedy wszystko jest gotowe, faktycznie mam moment na obserwację. Najlepsze warunki ku temu zdarzają się latem. Mogę na krzeselku turystycznym spędzić całą noc w plenerze, patrząc w niebo. Tak właśnie było podczas maksimum Perseidów, kiedy udało mi się uchwycić bardzo

jasny bolid, za co zostałam wyróżniona przez NASA. Całą tę noc obserwowałam spadające gwiazdy. Natomiast zimną dużą część nocy spędzam jednak w samochodzie, gdzie jest ciepło, mogę się napić ciepłej herbaty czy kawy i gdzie mogę śledzić na tablecie zbierające się automatycznie klatki zdjęciowe. Materiał się rejestruje, a mnie czasem, nie ukrywam, zdarzy się jakaś drzemka. Latem, jesienią czy wiosną dosyć często na wyjazdy udaję się razem z moimi znajomymi astrofotografami, których w tej chwili mam już spore grono. Okazuje się, że na Śląsku jest duża rzesza osób, które pasjonują się fotografowaniem kosmosu. Bardzo lubimy razem wyjeżdżać, organizujemy sobie ognisko albo grill. Sprzęt każdego z nas zbiera materiał, a my gawędzimy, nie tylko o tym, co dzieje na naszym niebie.

Wiele zdjęć obiektów odległych o tysiące lat świetlnych, na przykład mgławicy Koński Łeb, które Pani wykonała, ma niesamowitą kolorystykę. To naturalne barwy kosmosu czy raczej zasługa świetnego wyczucia kolorów podczas obróbki zdjęć?

Nasze oczy są niestety bardzo niedoskonałym narzędziem. Gdyby były skonstruowane w taki sposób jak matryca aparatu czy astrokamery, to spoglądając w nocne niebo, widzielibyśmy piękne barwy, które rzeczywiście tam są – to cząsteczki zjonizowanego wodoru, tlenu czy siarki. Niestety spoglądając w niebo gołym okiem, widzimy jedynie drobne białe kropki. Dzięki długim czasom ekspozycji i specjalistycznym filtrom, aparaty i kame-

ry zbierają dużo więcej światła i dużo więcej elementów nieba wychodzi z cienia. Klatki, które naświetlam 10 minut, zbierają przeogromną liczbę szczegółów. Cały ten materiał, zwykle z kilkudziesięciu czy z kilkuset klatek, za pomocą odpowiednich programów zbieram w całość. Przekształcam w jedno zdjęcie i poddaję obróbkę, która polega przede wszystkim na scaleniu obrazu, podkreśleniu kontrastu czy nasyceniu kolorów. To zajmuje sporo czasu. Materiał zbieram przez kilka godzin, a kolejne godziny poświęcam na to, żeby dane zdjęcie wyglądało tak, by można je było zaprezentować.

Jak na Pani pasję reaguje najbliższe otoczenie, znajomi?

Kibicują mi w tej pasji, gratulują wyróżnień, dopytują o możliwość wydrukowania zdjęć. Moje zdjęcia zdobią ściany wielu mieszkań osób z rodziny czy znajomych, nie tylko mojego własnego, co bardzo mnie cieszy.

Jakie są Pani astroplany?

Z racji tego, że tym hobby zajmuję się zaledwie półtora roku, tak naprawdę wszystko przede mną. Planuję łączyć podróże z astrofotografią. Udało mi się to już w zeszłym roku. Urlop spędziłam na hiszpańskiej wyspie La Palma, gdzie znajdują się liczne obserwatoria astronomiczne i gdzie

niebo pod obserwacje nocne jest fantastyczne, nie tylko w skali Europy, ale i świata. Kolejne wyjazdy także chciałabym powiązać z obserwacją nieba. Marzę, by odwiedzić południową pół-

PLANUJĘ ŁĄCZYĆ PODRÓŻE Z ASTROFOTOGRAFIĄ. MARZĘ, BY ODWIEDZIĆ POŁUDNIOWĄ PÓŁKULĘ, GDZIE BĘDĘ MOGŁA ZOBACZYĆ ZUPEŁNIE INNY SKRAWEK KOSMOSU. A W NAJBLIŻSZYCH PLANACH SĄ KOLEJNE PROJEKTY ZWIĄZANE Z PUBLIKACJĄ ZDJĘĆ W CZASOPISMACH I WYDAWNICTWACH.

kulę, gdzie będę mogła zobaczyć zupełnie inny skrawek kosmosu. A w najbliższych planach są kolejne projekty związane z publikacją zdjęć w czasopismach i wydawnictwach. Moje zdjęcia ukazały się już między innymi w kalendarzu astronomicznym „Gazety Wyborczej” czy prasie specjalistycznej, np. w miesięczniku „Astronomia” i „Urania”, co motywuje mnie do dalszych poszukiwań czystego, ciemnego

nieba. Planuję również dzielić się moją wiedzą z innymi, zorganizuję zapewne spotkania autorskie czy warsztaty dla zainteresowanych tematyką osób.

Astrofotografia zdominowała Pani życie?

Zdecydowanie. Poświęcam jej sporo czasu. Spoglądanie w niebo jest naprawdę fantastyczną odskocznią od dnia codziennego i od rzeczywistości, która bywa czasem trudna.

Posłuchaj podcastu z Marzeną Rogozińską

KULTURALNY LUTY 2022

w Bytomskim Centrum Kultury

SALA GLORIA | bilety: 15 zł

- 01-03.02**
15.00, 17.15 **SING 2**
animacja USA, 2021; reż.: Garth Jennings;
z dubbingiem; czas trwania: 110 min.
- 01-03.02**
19.30 **GIEREK**
biograficzny Polska, 2021;
reż.: Michał Węgrzyn; czas trwania: 140 min.
- 04-10.02**
15.30, 17.30 **SKARB MIKOŁAJKA**
komedia familijna Francja, 2021; z dubbingiem;
11-17.02
15.00 reż.: Julien Rappeneau; czas trwania: 103 min.
- 04-10.02**
19.30 **ZAŁĘK KOSZMARÓW**
thriller psychologiczny USA, 2021;
11-17.02
17.00 reż.: Guillermo del Toro; czas trwania: 150 min.
- 11-17.02**
19.45 **ŚMIERĆ NA NILU**
kryminał USA/W. Brytania, 2022;
18-24.02
17.00 reż.: Kenneth Branagh; czas trwania: 127 min.
- 18-24.02**
19.30 **MATKI RÓWNOLEGŁE**
dramat Hiszpania, 2021;
reż.: Pedro Almodóvar; czas trwania: 120 min.
- 18 i 25.02**
09.30 **MIŚ BAMSE I SUPER MIÓD**
film animowany Szwecja; z dubbingiem;
reż.: Christian Rytenius; czas trwania: 65 min.
- 18 i 25.02**
13.00 **MÓJ BRAT ŚCIGA DINOZAURY**
film familijny Włochy; z dubbingiem;
reż.: Stefano Cipani; czas trwania: 101 min.
- 25.02**
-03.03 **POTWORNA RODZINKA 2**
animowany Niemcy/W. Brytania, 2021;
04-10.03
17.30 reż.: Holger Tappe; w polskiej wersji językowej;
15.30 czas trwania: 102 min.
- 25.02**
-03.03 **BELFAST**
dramat W. Brytania, 2021;
04-10.03
19.30 reż.: Kenneth Branagh; czas trwania: 98 min.
17.30

SALA KI-NOWA | bilety: 13 zł

- 01-03.02**
19.15 **WSZYSTKO POSZŁO DOBRZE**
dramat obyczajowy Francja, 2021;
reż.: François Ozon; czas trwania: 110 min.
- 04-10.02**
19.00 **OSKARŻONY**
dramat Francja, 2021;
reż.: Yvan Attal; czas trwania: 138 min.
- 11-17.02**
19.00 **NA RAUSZU**
dramat Holandia/Dania/Szwecja, 2020;
reż.: Thomas Vinterberg; czas trwania: 115 min.
- 18-24.02**
19.00 **ZAKOCHANA ANAIS**
romans Francja, 2021;
reż.: Charline Bourgeois-Tacquet; czas trwania: 98 min.
- 25.02**
-03.03 **W PĘTLI RYZYKA I FANTAZJI**
melodramat Japonia, 2021;
19.00 reż.: Ryūsuke Hamaguchi; czas trwania: 121 min.

03.02
czwartek
17.00 **„20 LAT NA ŚLASKU” - 20.LECIE
ORKIESTRY WOJSKOWEJ
W BYTOMIU.
INAUGURACJA OBCHODÓW
100 ROCZNICY PRZYŁĄCZENIA
ŚLĄSKA DO MACIERZY**
Koncert jubileuszowy
Miejsce: Sala ToTu | Wstęp za okazaniem
zaproszeń lub wejściówek

05.02
sobota
18.00 **„KOBIEĆ NA ZAMÓWIENIE”**
Spektakl komediowy
Miejsce: Sala ToTu | bilety: 60-70 zł

13.02
niedziela
20.00 **ŚLĄWEK UNIATOWSKI
NA WALENTYNKI
„THE BEST OF II”**
Koncert
Miejsce: Sala ToTu | bilety: 90, 100 zł

od **XXII ZIMOWA FERIADA**
14.02 **ARTYSTYCZNA**
do **DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
26.02 W programie m.in. warsztaty taneczne
z Mateuszem Sobeckim, warsztaty wokalne
z Kasią Grzesiek, warsztaty: tworzenia
scenografii, filmowe, eksperymenty chemiczne.
Szczegóły: www.becek.pl

20.02
niedziela
17.00 **BACIARY**
Koncert
Miejsce: Sala ToTu | bilety: 69, 79 zł

23.02
środa
18.00 **MARCIN MELLER**
Spotkanie autorskie
Miejsce: Kawiarnia Becek (I piętro)

26.02
sobota
od 14.00 **BECEKOWY POKÓJ GIER**
Miejsce: Sala Ambasada | bilety: 5 zł

27.02
niedziela
19.30 **QUEEN SYMFONICZNIE**
Koncert
Miejsce: Sala ToTu | bilety: 109-129 zł

BYTOMSKIE CENTRUM KULTURY

pl. Karin Stanek 1, Bytom / tel. 32 389 31 09 w. 101 / www.becek.pl

Zastrzegamy sobie prawo do zmian w programie.

5 PYTAŃ O TERENY PO „VERONIE”

Zielone laboratorium pod gołym niebem urządziła sobie natura na obrzeżach Stolarzowic. Na terenach, gdzie do połowy XIX w. kopalnia galmanu produkowała rekordowe w Europie ilości cynku, dziś rozciąga się pagórkowaty leśno-łąkowy krajobraz. O walorach tego użytku ekologicznego rozmawiamy z Wojciechem Brysiem, naczelnikiem Wydziału Inżynierii Środowiska Urzędu Miejskiego w Bytomiu.

Jaką ten teren ma wartość historyczną?

To spuścizna, która wpisuje się w krąg wartości, jakie niosą sąsiadujące z nią dobra na liście UNESCO. To jedno z takich miejsc, które pokazuje, że ziemie należące do Bytomia i Tarnowskich Gór były kolebką przemysłu i jedną z lokomotyw postępu technicznego w Europie od wielu stuleci, długo przed epoką węgla i stali.

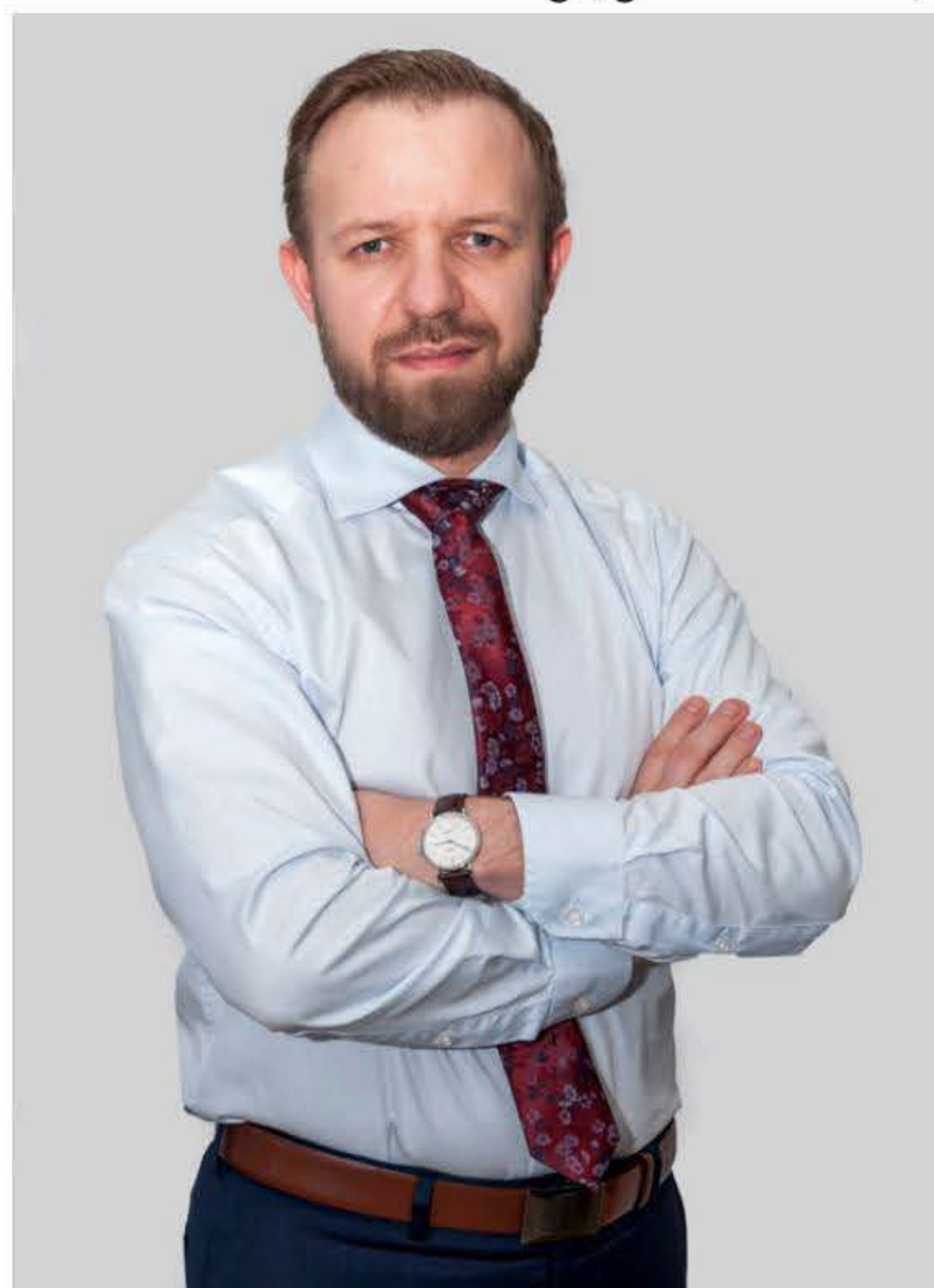
Jakie ma walory krajobrazowe?

Liczne kopce, wydmy oraz zagłębienia „Verony” świadczą o dziedzictwie cynkowym. Część obszaru jest zalesiona, część pokryta murawą galmanową, rzadką w skali Europy – trawiastym zbiorowiskiem wyjątkowych roślin występujących na glebach bogatych w metale ciężkie. Wśród nich jest np. rzeżusznik Hallera, hiperakumulator metali ciężkich.

W czym tkwi unikatowość tej flory?

Wykształciła ona cechy adaptacyjne w tym środowisku, które ciekawia

badaczy między innymi z Uniwersytetu Śląskiego. Są one utrwalane genetycznie i można powiedzieć, że zachodzą w takich miejscach procesy mikroewolucji. Niektóre gatunki goździków, bniecy, jaskrów, które dość rzadko występują na obszarze kraju, tutaj świetnie się przystosowały.

Po co ochrona?

Chcemy zadbać, by dalej bez zakłóceń zachodziły tam procesy naturalne, które przyroda sama wprowadziła i robi to z powołaniem, w swoim własnym tempie. To dla nas cenna nauka w kontekście rekultywacji terenów po-eksploatacyjnych.

Jak teren będzie oznakowany?

Wkrótce w trzech lokalizacjach pojawią się tablice informacyjne. Zostanie także przygotowana ścieżka, która będzie wiodła skrajem terenu „Verona”. Dojść do niej będzie można np. od ulicy Blachówka oraz Musioła i Fredry ze strony dzielnicy Stolarzowice.

FEDRUJE JUŻ OD 115 LAT.

HISTORIA KWK „BOBREK”

Tekst i zdjęcie: Tomasz Sanecki

Historia kopalni „Grafin Johanna”, czyli dzisiejszej KWK „Bobrek”, podobnie jak wielu zakładów przemysłowych w Bytomiu, nierozzerwalnie związana jest z majątną rodziną Schaffgotschów. Schaffgotschowie byli potentatami przemysłowymi na Górnym Śląsku – posiadaczami wielu kopalni, hut i zakładów przemysłowych.

Początki „hrabiny Joanny”

Kopalnię „Grafin Johanna” (w tłum. „hrabina Joanna”) nazwano na cześć hrabiny Joanny von Schaffgotsch, spadkobierczyni potężnej fortuny Karola Goduli. Kopalnia powstała z podziału nadania górniczego, które w 1853 roku nabyli z Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu w imieniu małoletniej wówczas Joanny zarządcy jej majątku. Na powstanie zakładu ogromny wpływ miała budowa w latach 70. XIX w. linii kolejowej łączącej Bytom z Gliwicami, bowiem jej trasa przebiegała przez ziemie należące do Schaffgotschów. Podczas sprzedaży ziemi pod budowę nowej linii kolejowej, w akcie kupna-sprzedaży zawarta została klauzula umożliwiająca bezpłatne korzystanie z połączenia kolejowego na potrzeby przyszłej kopalni pomiędzy Karbiem a Bobrkiem.

Powstawanie obiektów zakładu

Budowę kopalni rozpoczęto dopiero w 1905 roku. Wówczas ustalono lokalizację głównych szybów oraz rozpoczęto drążenie przekopu od kopalni „Hohenzollern” (Szombierki) w kierunku planowanej nowej kopalni. Dwa lata później, w 1907 roku rozpoczęto już prace głębinowe szybu „Gräf Hans Ulryk” (późniejszy „Bolesław”) oraz „Gräfin Johanna Schacht” (późniejszy „Józef”). Ten moment uznaje się za początek powstania

kopalni „Grafin Johanna”, czyli dzisiejszej KWK „Bobrek”. Oprócz prac głębinowych realizowano również roboty na powierzchni. Powstały warsztaty mechaniczne, kotłownia wraz z wysokim na 75 m kominem i budynek kopalnianej elektrowni. W 1908 roku stanęła willa pierwszego dyrektora kopalni Bernarda Stephana, zaś w 1909 roku rozpoczęto budowę sortowni, bocznic kolejowej do stacji w Karbiu, powstały także inne obiekty: centrala elektryczna, zajezdnia lokomotyw spalinowych, stajnia, budynek do impregnacji drewna używanego w kopalnianych chodnikach i cechownia z wyodrębnioną łaźnią, szatnią i biurami. Z kolei pod ziemią ukończono na poziomie 160 m budowę podszybi „Bolesław” i „Józef”, rozpoczęto budowę chodników podstawowych, a także zamontowano elektryczną maszynę wyciągową „Siemens-Schuckert”. Po trzech latach intensywnych prac budowlanych, w 1910 roku, wydobyto szymbem „Bolesław” pierwsze tony węgla z nowej kopalni, a rok zakończono urobkiem na poziomie 20,6 tys. ton węgla.

Jedna z największych i najbardziej wydajnych kopalni w Europie

Kolejne lata to intensywna rozbudowa kopalni związana ze zgłębianiem kolejnych szybów. W latach 1911-1917 zgłębiono szyb „Stanisław”, w 1917-1932 – szyb

„Antoni” oraz w 1919-1937 – szyb „Barbara”, zaś szyby „Józef” i „Bolesław” stale pogłębiano: do 234 m i 430 m. Kolejne inwestycje w kopalni, m.in. budowa wieży wodnej, trakcji elektrycznej w głównych wyrobiskach przewozowych, drugiego systemu przeróbki mechanicznej węgla oraz urządzeń do produkcji skroplonego powietrza, umożliwiły zwiększenie wydobycia węgla kamiennego w 1917 roku do poziomu ponad 600 tys. ton, a w okresie międzywojennym – przed wielkim kryzysem światowym – do poziomu około 2,5 mln ton (1928 rok). Ten wynik czynił kopalnię „Grafin Johanna” jedną z największych w Europie. Lata 30. XX wieku to dalsza rozbudowa i unowocześnianie kopalni, w której nie tylko zastosowano urządzenia podszadki hydraulicznej, ale również powiększono – w 1940 roku – obszar kopalni o nowo powstały w 1938 roku zakład „Berve”, w którym wydobywano wysokokaloryczny węgiel koksujący przy pełnej mechanizacji transportu.

KWK „Bobrek”

Koniec II wojny światowej w 1945 roku to nie tylko zmiana granic związana z przyłączeniem Górnego Śląska do Polski, ale również zmiana nazwy kopalni z „Grafin Johanna” na KWK „Bobrek”. Już rok później KWK „Bobrek” należała do najbardziej wydajnych kopalni w Polsce, a kolejne inwestycje, jak: uruchomienie poziomu wydobywczego 540 m w latach 1951-1954 oraz 726 m w latach 1957-1965 oraz modernizacja zakładu przeróbczego umożliwiły zwiększenie wydobycia do poziomu 2,7 mln ton

w 1977 roku. Prace modernizacyjne prowadzono w kopalni również w latach 80. XX wieku. Rozpoczęto wówczas budowę poziomu 840 m, zmodernizowano szyb „Józef”, wprowadzono pełną mechanizację wydobycia, zaś przy szybie „Zbigniew”, który zgłębiono w latach 1958-1962 do poziomu 758 m, uruchomiono Zakład Produkcji Prefabrykatów KWK „Bobrek”.

Restrukturyzacja górnictwa

Istotne zmiany w kopalni „Bobrek” zaszły w latach 90. XX wieku, a więc w okresie restrukturyzacji polskiego górnictwa. W 1993 roku kopalnia weszła w skład Bytomskiej Spółki Węglowej, zaś w 1997 roku KWK „Bobrek” połączono z KWK „Miechowice”.

Dwa lata później, w 1999 roku, kopalnia w wyniku kolejnych zmian restrukturyzacyjnych przestała istnieć, a z pozostałego obszaru górniczego utworzono Zakład Górniczy „Bytom

III” Sp. z o.o., który z kolei w 2005 roku połączono z KWK „Centrum”, tworząc KWK „Bobrek-Centrum”. Kopalnia przetrwała do 2015 roku, kiedy rozdzielono ją na dwa zakłady: KWK „Centrum” przekazano do Spółki Restrukturyzacji Kopalń SA i postawiono w stan likwidacji, zaś KWK „Bobrek-Centrum” połączono 15 grudnia 2015 z KWK „Piekary”, tworząc dwuruchowy zakład KWK „Bobrek-Piekary” – Ruch „Piekary” i Ruch „Bobrek” w zasobach spółki Węglokoks SA. W działającym Ruchu „Bobrek” zasoby węgla szacowane są na ok. 16,5 mln ton, zaś wydobycie planowane jest zgodnie z przyznaną koncesją do 2040 roku.

KURS DLA AKTYWNYCH OBYWATELI

Tekst: Katarzyna Mołdawa

Żeby skutecznie wpływać na funkcjonowanie miasta, trzeba najpierw poznać zasady jego funkcjonowania. Z takiego założenia wyszli twórcy projektu „Jak działa miasto?” – Fundacja Inqubator Teatralny w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Manuffaktura, przygotowując dla bytomian półroczny kurs pozwalający poznać od podszewki miasto jako jednostkę samorządową, a także narzędzia kontroli i inicjatywy społecznej.

– *Doświadczenie, które zdobyliśmy dzięki prowadzeniu Centrum Organizacji Pozarządowych – lokal w Bytomiu, mówi nam, że wiele osób nie zna zakresu kompetencji władarzy miasta. Poprzez projekt podpowiadamy, czego możemy wymagać od gminy i w jaki sposób, a także uświadamiamy, że nie wszystkie drogi czy kamienice znajdujące się w granicach Bytomia są gminne i że wiedza na ten temat jest istotna* – mówi Jagoda Stuła z Fundacji Inqubator Teatralny.

Nie będzie nużącej teorii, a szereg ciekawych warsztatów: kursanci zmierzają się m.in. z planowaniem budżetu miejskiego, wezmą udział w symulowanej sesji rady miejskiej, zabiorą głos w debacie z prezydentem miasta i organizacjami pozarządowymi. Nie zabraknie emocjonujących tematów, takich, jak: transport lokalny i zarządzanie komunikacją miejską, planowanie przestrzenne czy życie w metropolii. Odbiorcy projektu dowiedzą się, jak można pozyskiwać pieniądze na inicjatywy społeczne oraz jakie narzędzia mają do dyspozycji jako mieszkańcy, m.in. czym jest inicjatywa uchwałodawcza oraz rada 300 mieszkańców, a także jak prowadzić działania

kontrolne, np. w jakim trybie zapytać o wydatkowanie pieniędzy przez gminę. Przyjrzą się również kompetencjom radnych, a nawet odbędą z nimi sesję Q&A. Wiedzą na temat złożonych zagadnień podzielią się z kursantami fachowcy z organizacji pozarządowych, samorządu czy uczelni wyższych. Pełny program zajęć jest bardzo bogaty.

Zainteresowani tą tematyką bytomianie powinni zaglądać na stronę „Jak działa miasto?” na portalu Facebook oraz na www.miasto.lokalwbytomiu.pl, gdzie będą zamieszczane w przystępnej formie graficznej ciekawostki i istotne treści z projektu.

– *Finałowym wydarzeniem będzie gra miejska, do której zaprosimy wszystkich bytomian i bytomianki. Zależy nam także, by docierać do młodych ludzi i ich uświadamiać w tematach poruszonych w projekcie, dlatego powstanie wersja gry skierowana do nauczycieli i uczniów, którą będzie można bezpłatnie pobrać i przeprowadzić w ramach lekcji* – dodaje Jagoda Stuła.

Projekt finansowany z Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy ze środków Funduszy EOG.

**Jak
działa
miasto?**

**Opera
Śląska**
zaprasza

CZARDASZE, CZARDASZE I JESZCZE RAZ... TANGO

JOANNA NAWROT
- sopran
& **Baltic Quasideon Group:**

Andrzej WOJCIECHOWSKI - klarnet
Jarosław STOKOWSKI - kontrabas
Paweł ZAWADA - fortepian
Adam GOLICKI - perkusja

KUP BILET ONLINE
na www.opera-slaska.pl
oraz pod nr. tel.: 32 396 68 53

27.02.2022
godz. 18:00

Sala koncertowa im. A. Didura

W programie m.in.
Czardasze I. Kalmana, V. Montiego,
F. Raymonda, Tańce węgierskie J. Brahmsa
oraz kompozycje autorstwa A. Piazzoli

Śląskie.

Mecenas:

Dealer BMW
Gazda Group Gliwice

Partnerzy:

VOIGT®

BISTRO KRAUZA

Tekst: Katarzyna Mołdawa/ Zdjęcie: arch. prywatne

Z pasji i talentu trzy lata temu na ulicy Piłsudskiego powstało klimatyczne miejsce serwujące niebanalne dania i skradło serca bytomian.

Kiedy pani Natalia i pan Damian – razem w kuchni i w życiu – otwierali mały lokal ze „śląskim stoikiem” w szyldzie, tylko nie liczni domyślali się, że już wkrótce zachwyci niejedno podniebienie. Ona sprawia, że Krauza to inspirujące miejsce, gdzie każdy czuje się jak u siebie, on rozpieszcza kubki smakowe gości. Zanim zdecydowali się otworzyć własny lokal, zdobywali szlify w wielu różnych kuchniach wysokiej próby, m.in. 5-gwiazdkowym hotelu. Repertuar potraw podawanych w Krauzie wydaje się nieskończony: w menu znajdą coś dla siebie zarówno wielbicieli żurku z kielbasą, jak i kremu afrykańskiego z bata-tów, z masłem orzechowym, chili i limonką; miłośnicy pierogów ruskich

ze śmietaną i oliwą lubczykową, ale także ciekawi smaku kanapki Bahn Mi z surówką Do Chua z sosem mayo, wątróbką i mieloną według receptury Anthony’ego Bourdaina. Najmocniejszą jednak stroną Krauzy jest prosta kuchnia włoska z własnoręcznie wyrabianymi makaronami, focaccią, wypiekami na semolinie, które pan Damian opanował do perfekcji w Toskanii. Dania z Krauzy można jeść oczami: zza kurtyнки soczystej zieleniny kusząco wygląda gwiazda talerza i niezależnie od tego, czy jest to dorsz w cieście piwnym czy pyzy, zawsze występuje w niebylejakim towarzystwie. – *Staramy się, by naszym daniom nie brakowało*

wykończenia, mocno dressujemy je różnego rodzaju oliwami oraz sosami, które przygotowujemy sami. I to na pewno robi niezłą robotę. A dobre oleje są przy tym bardzo zdrowe – mówi pani Natalia. Wysokiej jakości produkty od sprawdzonych od lat dostawców to podstawa. Własnego wyrobu słodkości to kolejny atut lokalu. Są nimi także bistrowe, a nie restauracyjne ceny. Krauza to jedno z nielicznych miejsc,

gdzie już od godziny 8.00 można zjeść w Bytomiu śniadanie: krupniok z Miechowic, omlet Bobrek albo burger Latający Ślązak to niektóre z propozycji. Kiedy Krauza rozwinęła skrzydła, właściciele przenieśli biznes zaledwie

kilka kamienic dalej, pod numer 47. – Ulica Piłsudskiego przyniosła nam szczęście. W tygodniu większość gości to stali klienci, możliwe, że jest im po drodze. Jest jakiś klucz w tej lokalizacji. Nie chcieliśmy się przenosić gdzieś indziej. Prowadzenie własnego biznesu wymaga wiele pracy, ale energii wystarcza im jeszcze na angażowanie się w liczne aukcje charytatywne i społeczne. Pisząc o Krauzie, nie można nie wspomnieć o stronie bistra na Facebooku, gdzie pani Natalia codziennie prezentuje nowe menu, ale także często z humorem odkrywa kulisy pracy całej ekipy Krauzy i tego, jak łączy pasję do gotowania z życiem rodzinnym.

teatr
rozbark

SCENA CECHOWNIA

5 2	sobota 19:00 GEMINI TRYPTYK <i>Choreografia: Anna Piotrowska</i>	BILETY 20 zł ulgowy 30 zł normalny
6 2	niedziela 19:00 GEMINI TRYPTYK <i>Choreografia: Anna Piotrowska</i>	BILETY 20 zł ulgowy 30 zł normalny
14-18 2	poniedziałek-piątek 9:30-13:00 FERIE W TEATRZE <i>Prowadzący warsztaty: Julia Lewandowska, Katarzyna Piskorz, Szymon Michlewicz-Sowa</i>	WEJŚCIÓWKI 250 zł/300 zł
17 2	czwartek 19:00 EKSPERYMENTALNA SCENA STUDENTÓW <i>Pokaz prac studentów Wydziału Teatru Tańca Akademii Sztuk Teatralnych im. St. Wyspiańskiego w Krakowie</i>	WSTĘP WOLNY
19 2	sobota 19:00 POLICZALNI <i>Choreografia: Anna Piotrowska przy współpracy z Teatrem Tańca Zawierowania z Warszawy</i>	BILETY 20 zł ulgowy 30 zł normalny
20 2	niedziela 19:00 POLICZALNI <i>Choreografia: Anna Piotrowska przy współpracy z Teatrem Tańca Zawierowania z Warszawy</i>	BILETY 20 zł ulgowy 30 zł normalny
26 2	sobota 19:00 CZAS RYBY <i>Choreografia: Anna Piotrowska</i>	BILETY 20 zł ulgowy 30 zł normalny
27 2	niedziela 19:00 CZAS RYBY <i>Choreografia: Anna Piotrowska</i>	BILETY 20 zł ulgowy 30 zł normalny

Szczegółowe informacje dostępne na www.teatrrozbark.pl | tel. 32 428 13 11

**CSW „Kronika”
Rynek 26,
tel. 32 281 81 33**

19.02 – 25.03

„Gyburstag” wystawa Karoliny Konopki. Kurator: Agata Cukierska. Bilet: 1 – 2 zł

„Be a Lady” wystawa Magdy Kieszniewskiej. Kurator: Paweł Wątroba. Bilet: 1 – 2 zł

**Muzeum Górnośląskie
w Bytomiu
pl. Sobieskiego 2
– gmach główny,
ul. W. Korfanteo 34
tel. 32 281 82 94**

15.02 – 18.02, 22.02 – 26.02, g. 12.00

„Ferie nie tylko z dinozaurami” – cykl różnorodnych warsztatów dla dzieci w tematyce flory i fauny prehistorycznej i badań archeologicznych. Gmach główny. Wstęp: 12 zł. Obowiązują zapisy w Dziale Edukacji: tel. 32 281 82 94, w. 127

Wystawy stałe: „Przyroda Górnego Śląska. Lasy. Wody i mokradła”, „Z życia ludu śląskiego XIX–XX wieku”, „Galeria Malarstwa Polskiego”, „Ślad pokoleń. Od synagogi do Żydowskiego Domu Modlitwy w Bytomiu”. Wystawy czasowe: „Stanisław Szukalski. Fotografista” do 3 kwietnia 2022

**Opera Śląska
ul. Moniuszki 21-23
tel. 32 396 68 00**

20.02, g. 16.00

„Opera blisko Ciebie. Porozmawiajmy o Operze” – spotkanie z Renatą

Jahnson-Wojtowicz i Marcinem Kasprzykiem. Sala Koncertowa im. Didura. Bilety: 1 zł

**Klub Sezam BSM,
ul. Chorzowska 57b**

8.03, g. 18.30

„Świat na pointach. 100 odsłon kobiety” – wystawa fotografii Veroniki Zafon. Wstęp wolny

**Miejska Biblioteka
Publiczna
pl. Jana III Sobieskiego 3
tel. 32 787 06 01**

10 – 25.02

„Karin Stanek. Królowa polskiego big-beatu” – wystawa pamiątek pochodzących ze zbiorów Stefana Papierowskiego. Wstęp wolny

do 28.02

„Moja ulubiona pora roku” – wystawa pokonkursowa XXI Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego, MDK nr 2. Wstęp wolny

„Stan wojenny 1981-1983” – wystawa przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej w Katowicach we współpracy ze Śląskim Centrum Wolności. Wstęp wolny

**Pałac w Miechowicach
Dzierżonia 30
tel. 789 153 878**

14.02 – 18.02, g. 10.00 – 12.00

Warsztaty teatralne, prowadzenie: Aleksandra Drzazga, wiek: 10+

14.02, 16.02 – 17.02, 21.02 – 24.02, g. 13.00 – 13.45

Pokaz filmów animowanych, wiek: 5 – 10 lat

15.02, g. 12.00

„O pewnym utopcu, który nie lubił śniegu” – rodzinny spektakl teatralny Lufciku na Korbkę. Bilety: 10 – 15 zł

21.02 – 24.02, g. 10.00 – 12.00

Warsztaty z animacji poklatkowej, prowadzenie: Katarzyna Michalska, wiek: 10+

22.02, 25.02, g. 10.00

Warsztaty plastyczne dla dzieci, prowadzenie: Magdalena Wesołowska

25.02, g. 18.00

„Angekok” – spektakl teatralny oraz warsztat animacji lalek Teatru Rawa. Cena: 10 – 15 zł

27.02, g. 17.00

Podsumowanie ferii w Pałacu, pokaz po warsztatach animacji poklatkowej

Cena warsztatu: 10 zł, cena pokazu filmowego: 2 zł. Informacje i zapisy: 789 153 878, palacwmiechowicach@beczek.pl

**Teatr Rozbark
ul. Kilara 29
tel. 32 428 13 00**

14 – 18.02, g. 9.30 do 13.00

Ferie w Teatrze – zajęcia taneczne, aktorskie i wokalne skierowane do dzieci w wieku 6–10 lat oraz 11–15 lat. Informacje i zapisy: tel. 32 428 13 11

* Repertuar może ulec zmianom ze względu na rozwój sytuacji epidemicznej.

Muzeum
Górnośląskie
w Bytomiu

#MaszGdzieBywac

Stanisław Szukalski, Autoportret w berecie, fot. 1913,
wł. prywatna, fot. dzięki uprzejmości Archives Szukalski

STANISŁAW SZUKALSKI

Fotografista

27.01–3.04.2022

wystawa

Współpraca

Jakub Pączek

Sponsorzy

Patroni medialni

Mecenat

Organizator

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu jest instytucją kultury Samorządu Województwa Śląskiego.

pl. J. III Sobieskiego 2
ul. W. Korfańskiego 34 | Bytom

www.muzeum.bytom.pl

Bytomski Telefon Seniora

Seniorze!
Czujesz się samotnie?
Chcesz się czegoś dowiedzieć?
Chcesz coś zrobić wspólnie z innymi?

Od 7 września 2020 r.
w Bytomiu działa miejski
telefon seniora

Rozumiemy Twoje potrzeby -
sami jesteśmy seniorami
z Bytomia

Nasz zespół
wolontariuszy jest
do Twojej dyspozycji:

**Zadzwoń do nas
i porozmawiaj**

32 78 47 848

od poniedziałku do piątku w godz. 10:00-14:00

*Rozmowa bez dodatkowych opłat - płacisz jak za normalny telefon do znajomego!

Bytomski Telefon Seniora został uruchomiony w ramach projektu Halo Aktywni 60+ - innowacyjne formy włączenia społecznego osób starszych z wykorzystaniem doświadczeń programu "Let us be active!" dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

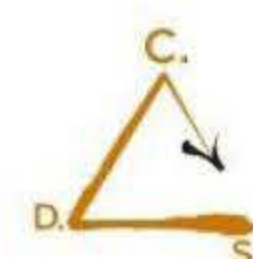
Projekt:

HALO!
aktywni 60+

Urząd Miejski w Bytomiu

Lider projektu

Centrum Doradztwa
Strategicznego